

Motion till riksdagen 2013/14:Sf240

av **Karin Granbom Ellison (FP)**

Bättre regelverk för utländska doktorander

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att göra det lättare för utländska doktorander att få stanna i Sverige efter examen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att göra det lättare för medföljande till utländska doktorander att få arbeta i Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mildra de problem som finns för doktorander på grund av den årliga förlängningen av uppehållstillstånd för studier.

Motivering

Vi lever i en alltmer globaliserad värld. Det betyder att människor blir alltmer rörliga, och varje nation behöver en strategi för att upprätthålla sin konkurrenskraft. I Sverige är vi många som tycker att en attraktiv väg framåt är att satsa på kunskap och en välutbildad befolkning som kan producera avancerade produkter och tjänster.

Till Sverige kommer årligen många utländska studenter och doktorander. Det är ofta unga människor med begåvning och framåtanda. Många av dem lämnar Sverige efter sina examina och tyvärr är risken stor att de inte kommer tillbaka.

Såväl studenter på grundnivå som doktorander befinner sig i Sverige med uppehållstillstånd för studier. Den som inte har ett arbete när detta studerandestillstånd upphör måste lämna landet. Redan i ansökan av uppehållstillstånd för studerande och doktorander ska den sökande uppge när han eller hon avser att lämna landet. Det är inte ett tillräckligt strategiskt regelverk i en värld där länder konkurrerar om kvalificerad, välutbildad arbetskraft.

Fel! Okänt namn på

Under de senaste tio åren har det skett en kraftig ökning av utländska doktorander i Sverige. År 2011 var 37 procent av alla nybörjardoktorander utländska. Mer än hälften av samtliga doktorandnybörjare inom naturvetenskap och teknik var utländska. Nästan hälften av de utländska doktoranderna var år 2011 anställda av lärosätena. De betalar därmed skatt i Sverige och avlönas med svenska skattepengar.

Alla utländska doktorander är här i dag på uppehållstillstånd för studier, vilket är mindre fördelaktigt än uppehållstillstånd för arbete vad gäller exempelvis möjlighet att kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd och möjlighet att få arbetstillstånd för medföljande. En person som har uppehållstillstånd för arbete kan ansöka om permanent uppehållstillstånd efter fyra års arbete. En person som har uppehållstillstånd för studier kan inte tillgodoräkna sig några år för att kvalificera sig för permanent uppehållstillstånd, detta gäller även om personen är doktorand och anställd av universitetet.

En medföljande till en person som får uppehållstillstånd för arbete får också arbetstillstånd och kan fritt söka jobb. En medföljande till en doktorand får inget arbetstillstånd, utan för att kunna arbeta måste den medföljande söka jobb, få ett jobb och därefter ansöka om arbetstillstånd för den specifika potentiella arbetsgivaren. Det är en tydlig skillnad och begränsning till nackdel för doktoranden och den medföljande. Doktorander har innan de påbörjar forskarstudier genomgått grundutbildning och har därmed uppnått en sådan ålder att det inte är ovanligt att de lever i ett förhållande där en make, maka eller sambo är mitt uppe i sin karriär. För att kunna rekrytera rätt doktorander är det angeläget att underlätta att en medföljande också kan arbeta i Sverige.

När det gäller förlängning av uppehållstillstånd för studier behöver i regel tillståndet förlängas varje år, medan uppehållstillstånd för arbete kan förlängas efter två år. Personer med uppehållstillstånd för studier uppmanas att en till två månader före uppehållstillståndet går ut ansöka om förlängning om personen vill stanna i Sverige. Handläggningstiden för förlängningen beräknas ta cirka fem månader. Detta betyder att det kan bli ett glapp då tillståndet gått ut tills besked kommer om förlängning. Under denna tid, som alltså årligen kan uppgå till flera månader, kan personen om den reser ut ur landet inte komma tillbaka förrän beslut meddelats. Det betyder t.ex. att doktoranden under denna tid inte kan delta i internationella konferenser och om skarven infaller då det är semestertider kan doktoranden inte åka hem och besöka exempelvis släkt och komma tillbaka då verksamheten i Sverige drar igång igen.

I mars 2011 kom Kommittén för cirkulär migration och utveckling med ett förslag om att införa en ny form av uppehållstillstånd för doktorander, ”uppehållstillstånd för utbildning på forskarnivå”, som skulle innebära samma rättigheter som uppehållstillstånd för arbete. Jag menar att det är klokt tänkt att ge doktorander, oavsett finansieringsform, likvärdiga rättigheter som personer med uppehållstillstånd för arbete.

Flera länder har nyligen förändrat sin lagstiftning för att attrahera välutbildad arbetskraft. I mars 2013 lade EU-kommissionär Cecilia Malmström fram lagförslag om att minska byråkratin i EU-länderna för utländska studenter och

Fel! Okänt namn på

forskare. Detta för att Europa behöver vässa sig gentemot andra kontinenter i konkurrensen om kvalificerad arbetskraft.

Sverige ska inte behöva invänta EU-lagstiftning för att vara ett attraktivt land för personer att söka sig till för studier och forskarutbildning. För att stå starkt i en global konkurrens behöver Sverige bättre ta tillvara på kvalificerade studenter och forskarstuderande som vill bidra till att Sverige utvecklas som kunskaps- och forskningsnation.

Sammanfattningsvis kan vi alltså konstatera att en stor och växande del av doktoranderna i vårt land kommer från utlandet. När dessa personer tar examen utgör de en stor andel av Sveriges forskarutbildade. Vi behöver deras kunskaper inom forskarteam och i arbetslivet. För att de ska uppnå doktorsgrad har vi satsat skattepengar och majoriteten av doktoranderna har betalat inkomstskatt på lön från anställning av lärosätet. Samtidigt har vi ett regelverk och budskap till de utländska doktoranderna som signalerar att de inte förväntas stanna och verka i Sverige, vilket också medför att många lämnar vårt land för att arbeta i ett annat land. Regeringen uppmanas därför att snart återkomma till riksdagen med ett förslag till nytt regelverk utifrån det som anförs i motionen.

Stockholm den 26 september 2013

Karin Granbom Ellison (FP)